

Bivråk

Sparsamt spridd över större delen av landet, särskilt i de östra delarna av södra Sverige. I Norrlands inland är populationen mycket gles. Arten saknas helt i de nordligaste delarna och i fjälltrakterna. Den saknas också på Gotland. Bivråken är knuten till skogsbygder eller områden med åtminstone en stor andel skog. På landskapsnivå föredrar arten höga boniteter och stort inslag av lövträd.

Föda är främst larver av getingar men också småfågelungar och groddjur. Flyttfågel som anländer i maj och flyttar i augusti–september.

Rödlistestatus 2015: Nära hotad (NT)

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 55 %

2001–2012: stabil

Fågeldirektivet: Bilaga 1

Häckningsperiod: 20 maj – 20 september

Ekologiska krav

Bivråken föredrar småbrutna skogsområden med stort lövinslag och hög bonitet. Skogen kan vara ren lövskog eller barrskog med lövinslag. Arten gynnas av äldre bestånd, gärna med inslag av betesmarker, småskaliga odlingslandskap, sjöar och våtmarker. Eftersom aktivitetsområdet är mycket stort är det på landskapsnivå som det måste finnas tillräckligt mycket av lämpliga miljöer.

Boet placeras högt i ett lövträd eller en gran. Boträden ligger ofta i lövrika, ogallrade bestånd och gärna nära en sjö. I norra Sverige ligger bona ofta i högproduktiv granskog.

Ungarna föds upp uteslutande med, larver och puppor av getingar. Både getingbon fritt sittande i buskar eller fältskikt och underjordiska bon plundras av bivråkarna. Särskilt under slutet av häckningen födosöker de över ett mycket stort område (upp till flera hundra km²). Under början av häckningen är småfågelungar och grodor viktig föda.

Särskilt god förekomst av getingar finns ofta i gläntor, inägor eller andra öppningar i skog, hyggeskanter och andra kantzoner mot skog, och i lövskog.

Häckningen sker sent och är utdragen, och ungarna lämnar boområdet tidigast i månadsskiftet augusti/september.

Foto: JL John Larsen

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

Hänsyn tas mot alla boplatser (bon som används och alternativbon).

- Avstå från skogliga åtgärder inom 300 meter från boet under perioden 1 maj–31 augusti (gäller aktiva bon).
- Lämna en kantzon kring boplatser vid alla skogliga åtgärder. Som tumregel skall kantzonen ska vara så bred att boet inte syns utanför zonen. Utanför själva kantzonen lämnar man hänsynsträd.
- Om möjligt utformas föryngringsavverkningar så att boet ligger kvar mot orörd skog.
- Undvik att dra skogsbilvägar inom 100 meter från boplatser.
- Lämna 30 meter kantzon av gran och lövträd mot sjöar och större vattendrag. Lämna funktionella kantzoner av gran och lövträd mot bäckar, sumpskogar, och myrar.

Skogsvårdslagen säger

- Bivråk ska anses störningskänslig till 31 augusti i hela landet (SKSFS 2013:2).
- Ta inte bort äldre träd vid ägogränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m., spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd, hassel, lind, lönn, ask och alm, eller bärande träd (SKSFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer. (SKSFS 7:17).
- Lämna funktionella kantzoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som bäckar, raviner, myrar och sumpskogar, boträd (rovfågelsbon), kulturmiljöer m.m. (SKSFS 7:21).
- Lämna en funktionell kantzon utmed sjöar, vattendrag, kulturmiljöer eller mot öppen jordbruksmark oplanterad eller planterad med löv (SKSFS 7:22).

Indikator på skyddsvärd skog

Bivråk kan inte sägas indikera skyddsvärd skog. Boplatsen kan ligga i olika typer av skogsbestånd som inte har naturvärden.

Regional tillämpning

Förekomsten i Norrlands inland är betydligt svagare än i kustlandet och i södra halvan av Sverige. Hänsyn är därför särskilt viktigt där.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Plantera inte igen inägor, skogslyckor eller andra öppna/halvöppna ytor i eller intill skogsmark.
- Gör naturvårdsavsättningar i äldre skog som är lämpliga för duvhök eller bivråk.
- Gynna lövträd vid skogsbruksåtgärder som röjning, gallring och föryngringsavverkning.
- Återställ dikade sumpskogar (genom att dämna eller täppa igen diken).

Lästips

Artfakta för bivråk. ArtDatabankens webbplats, <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/100100>.